

Hullámtani jelenségek

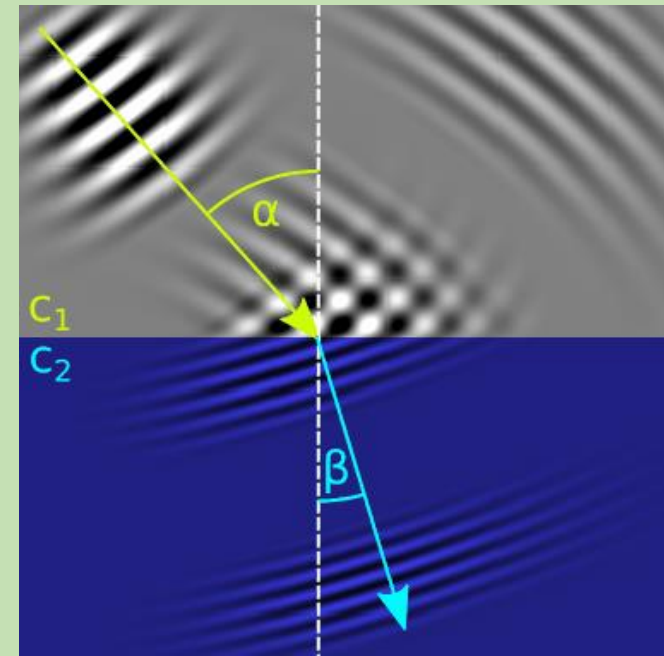
Visszaverődés, törés

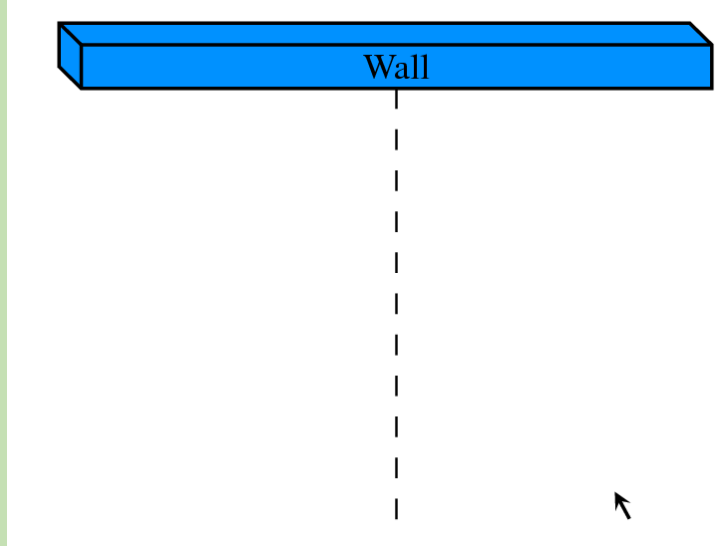

Hullámok viselkedése új közeg határán

Visszaverődés

Törés

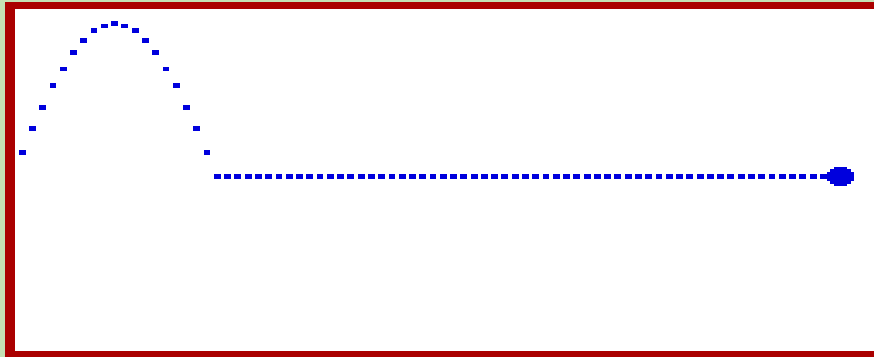
Hullámok visszaverődése

Hullámok visszaverődése

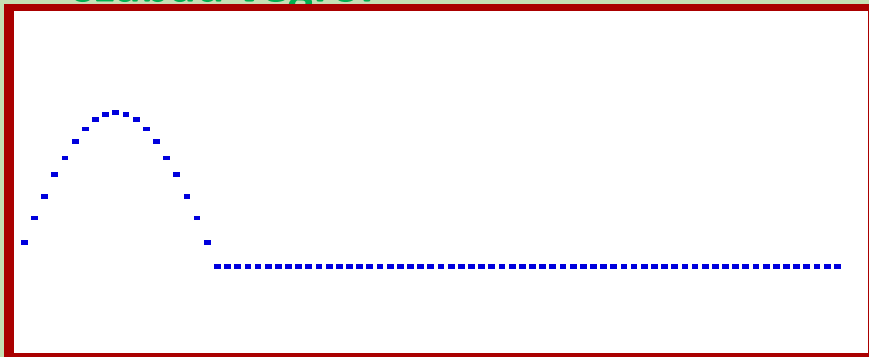
Vonal hullámok visszaverődése rugalmas pontsoron

rögzített végről

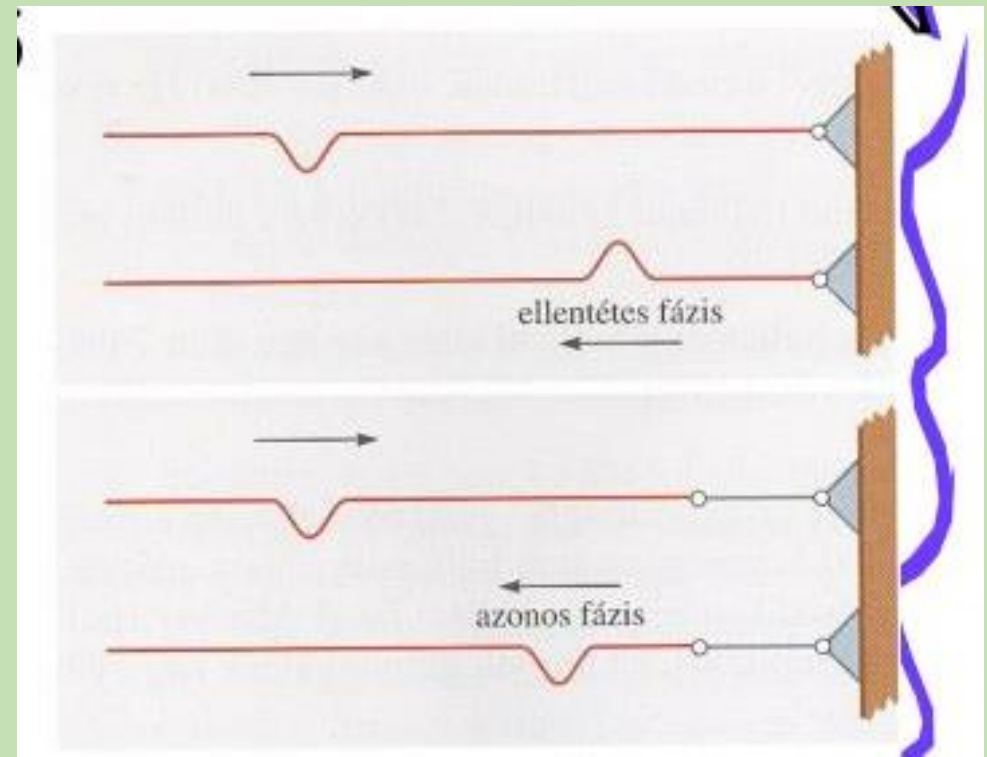

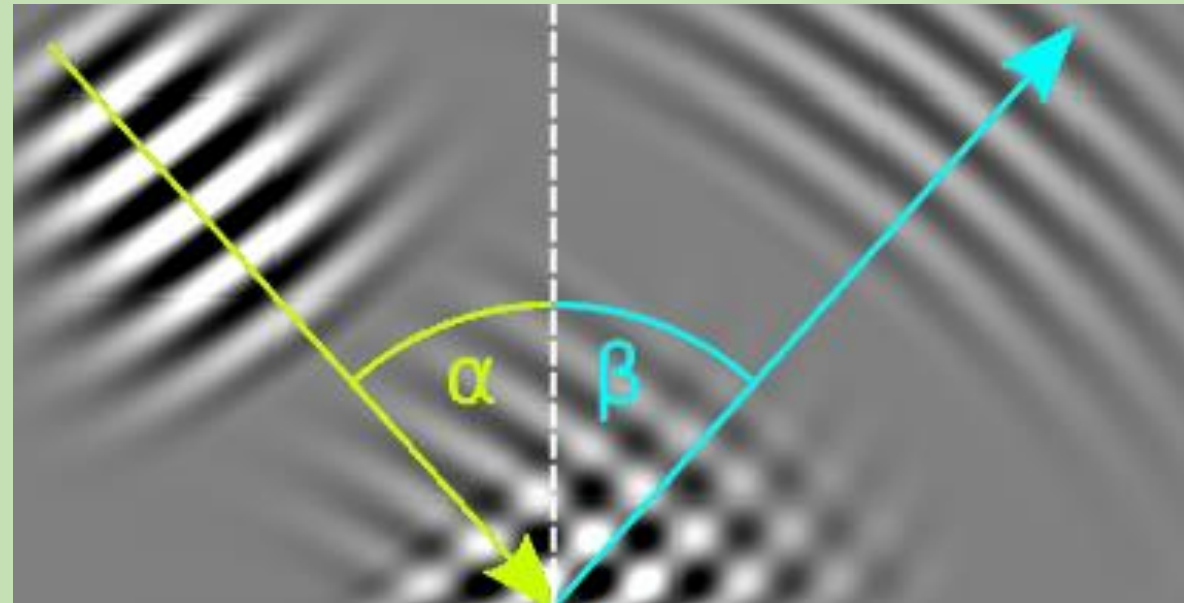
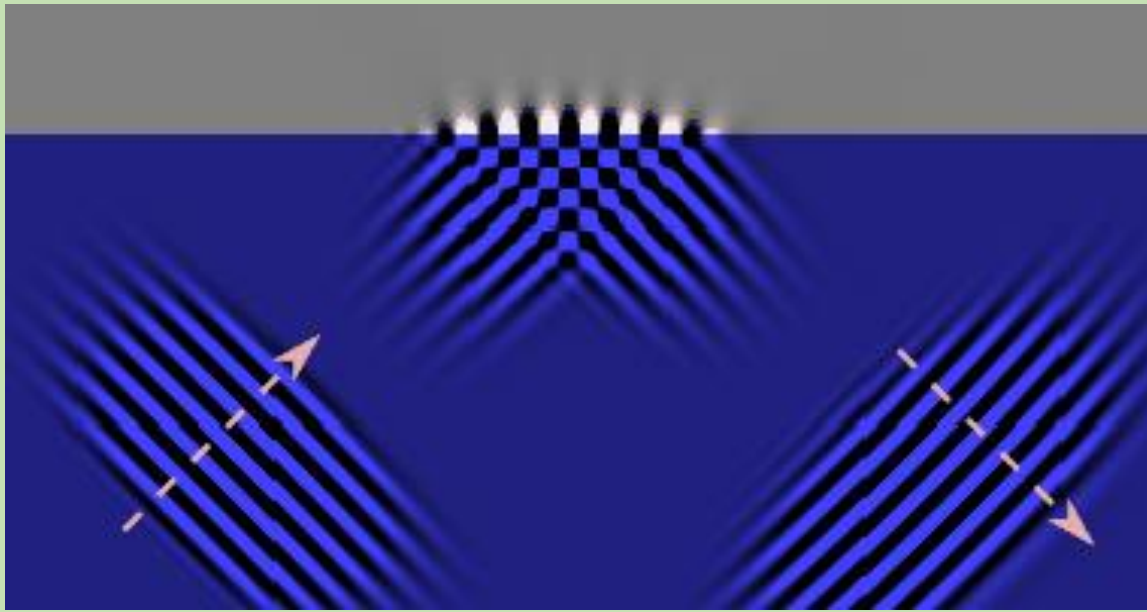
Ellentétes fázisban verődnek vissza.

szabad végről

Azonos fázisban verődnek vissza.

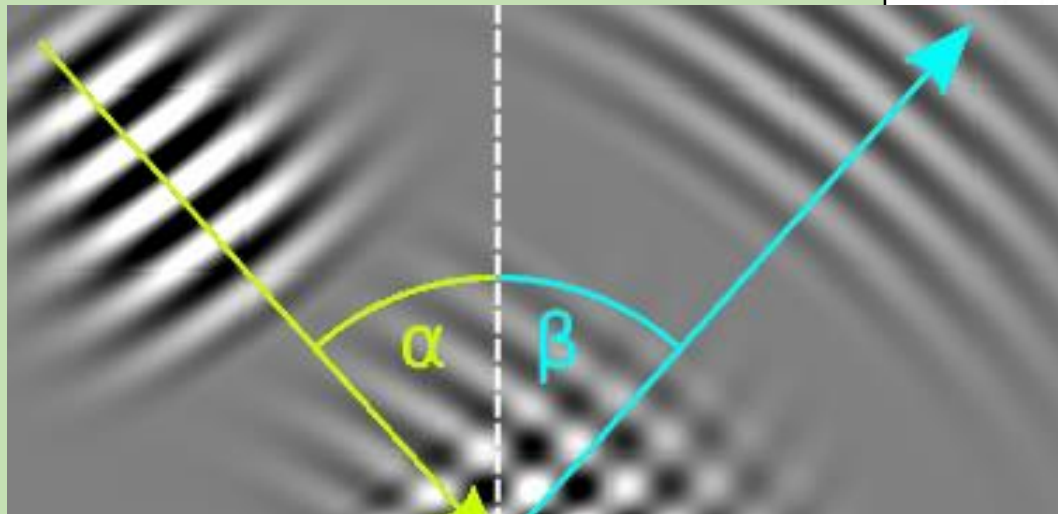
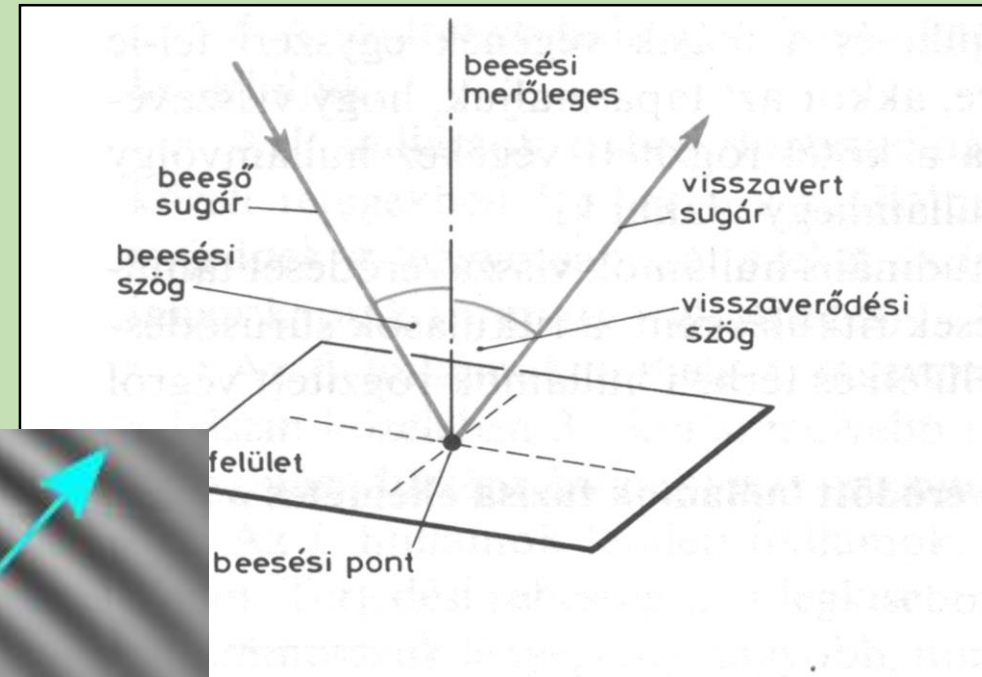

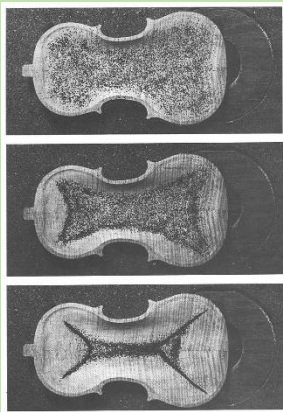
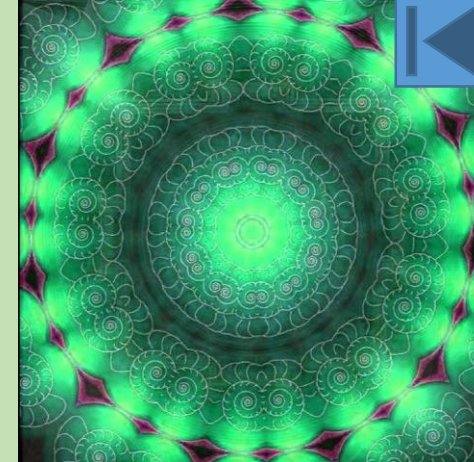
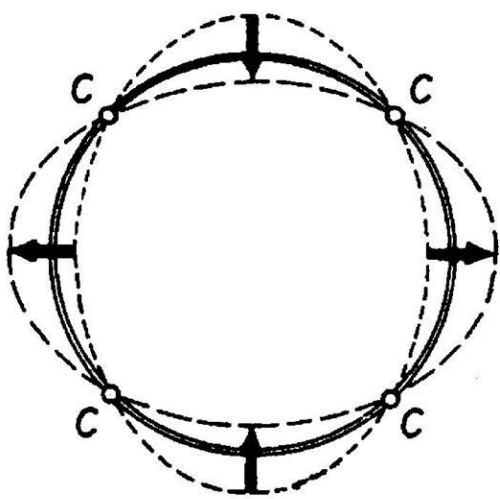
Hullámok visszaverődése

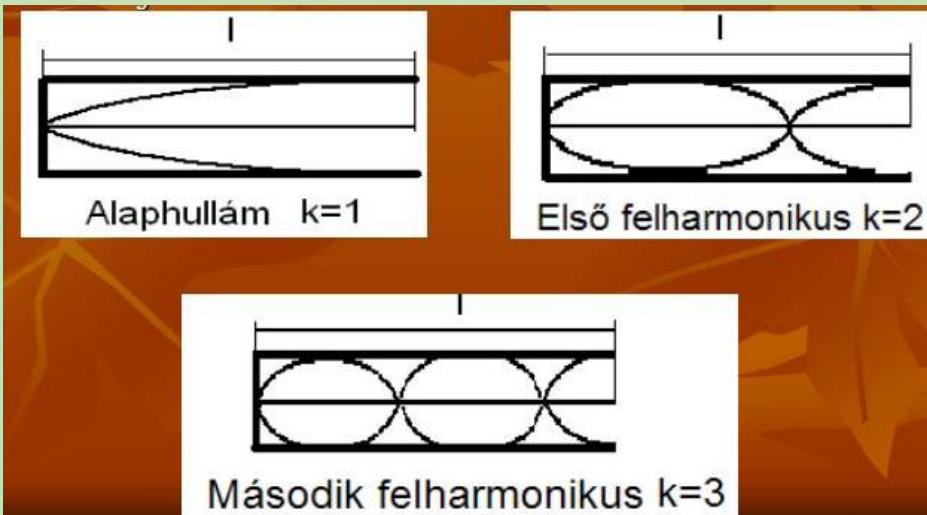
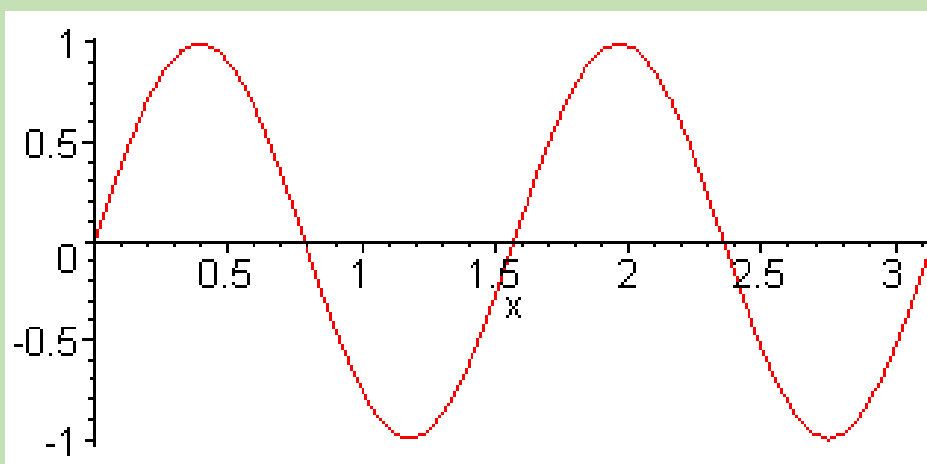
Visszaverődés törvényei:

1. Térbeli hullámok esetén a beeső sugár, a beesési merőleges és a visszavert sugár egy síkban van.
2. A beesési szög és a visszaverődési szög egyenlő nagyságú.

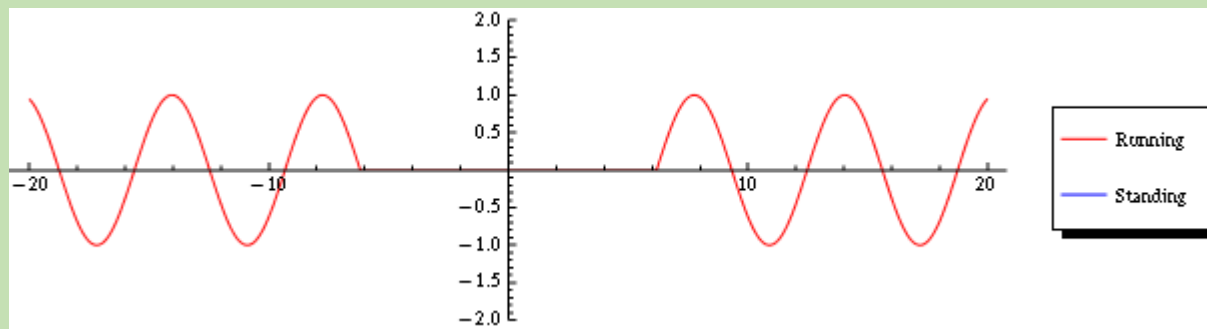
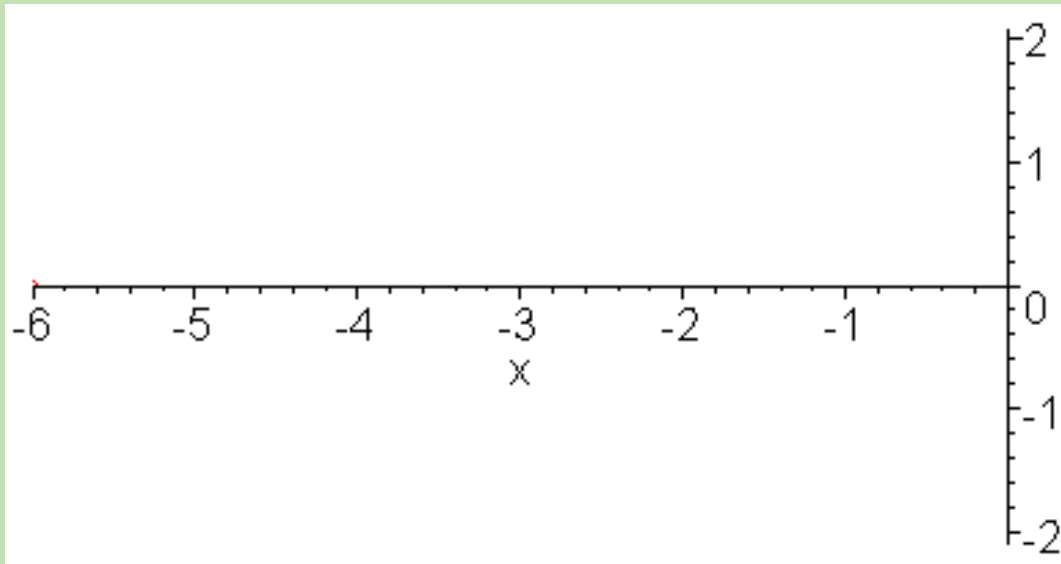

Állóhullámok

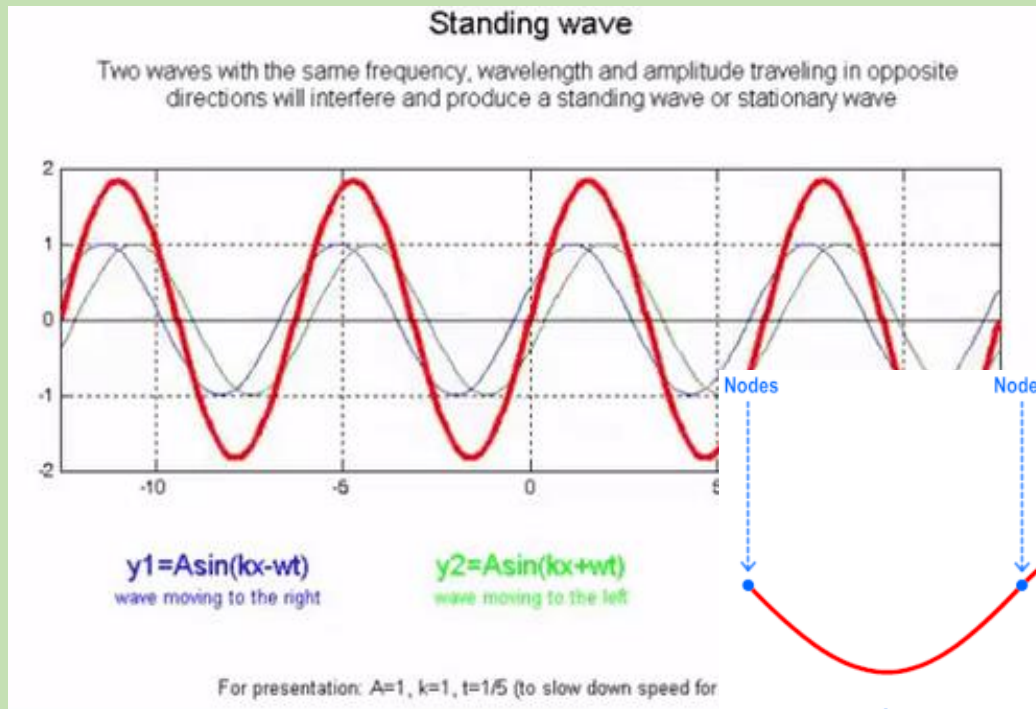

Állóhullámok keletkezése (animáció)

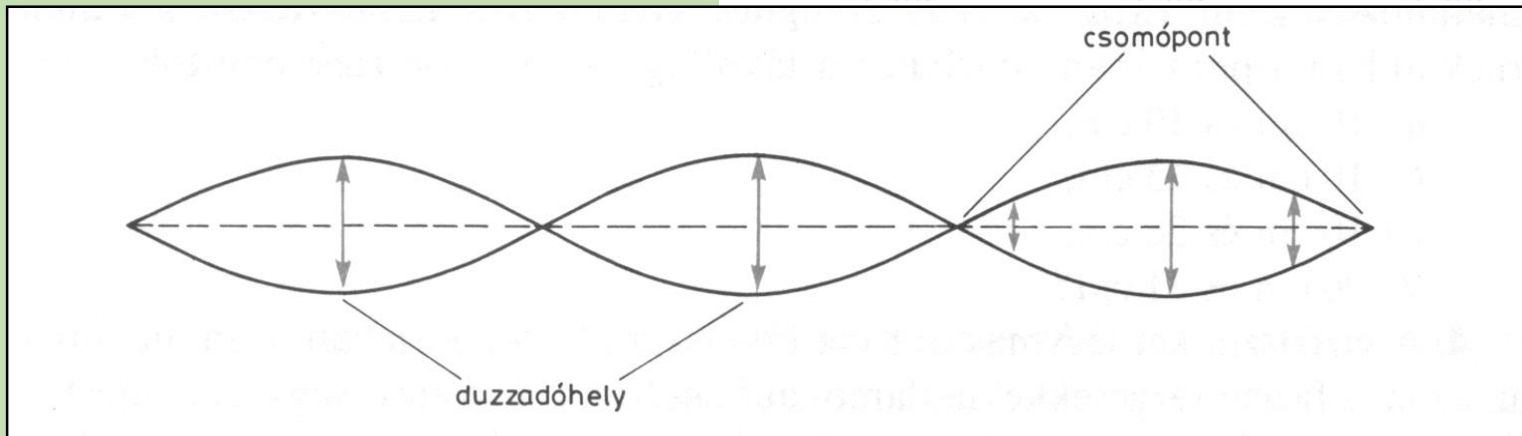
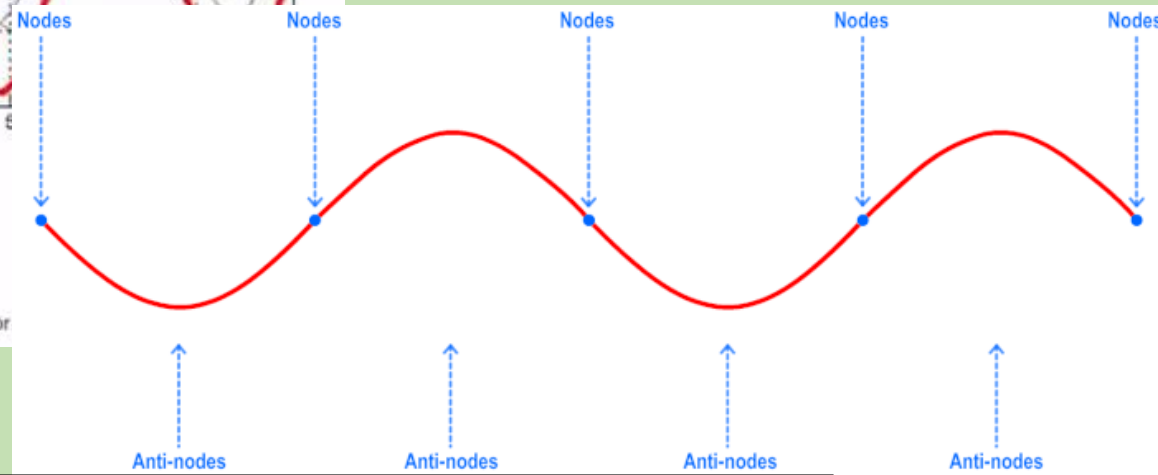

- Az **állóhullámok** az egymással szemben terjedő *hullámok* interferenciája képpen jönnek létre (pl. a gitár húrján, amelynek hullámai visszaverődnek a két húrvégről).
- Az *animáció* az állóhullámok kialakulását mutatja be.
- Az állóhullámokban a **valamely két ponton mért elmozdulások aránya változatlan marad.**

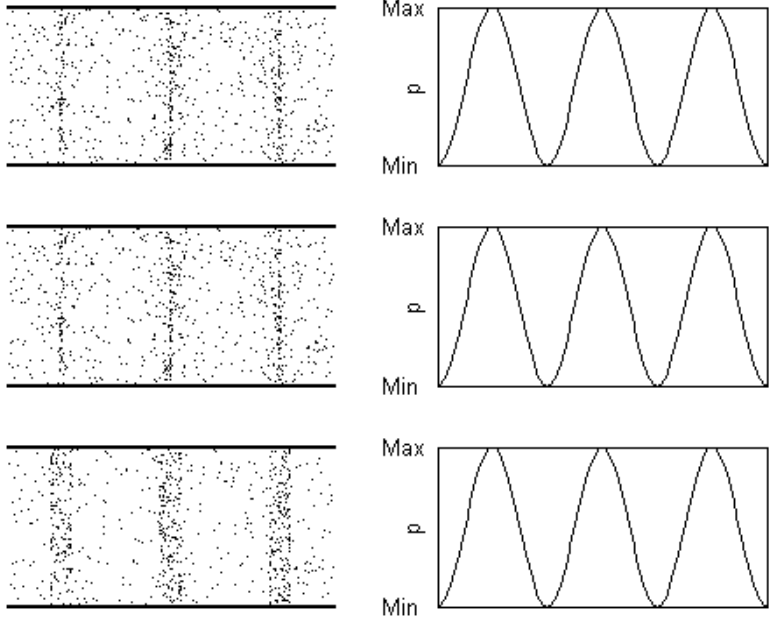
Csomópontok és duzzadóhelyek váltakozása

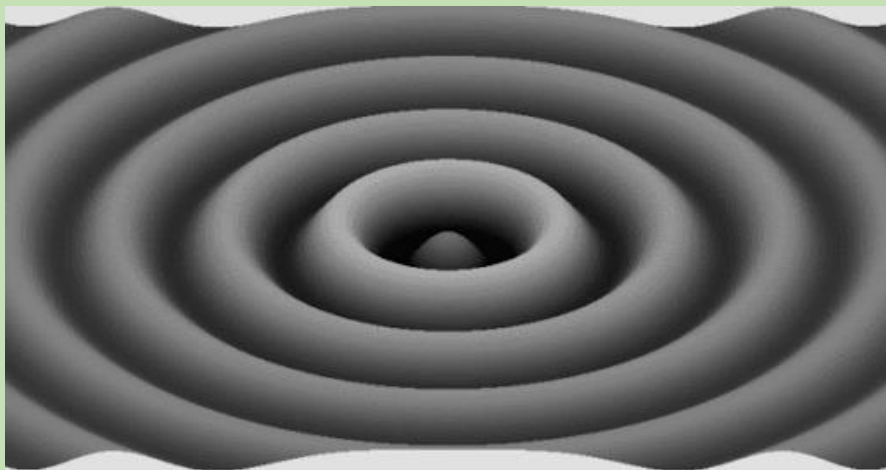
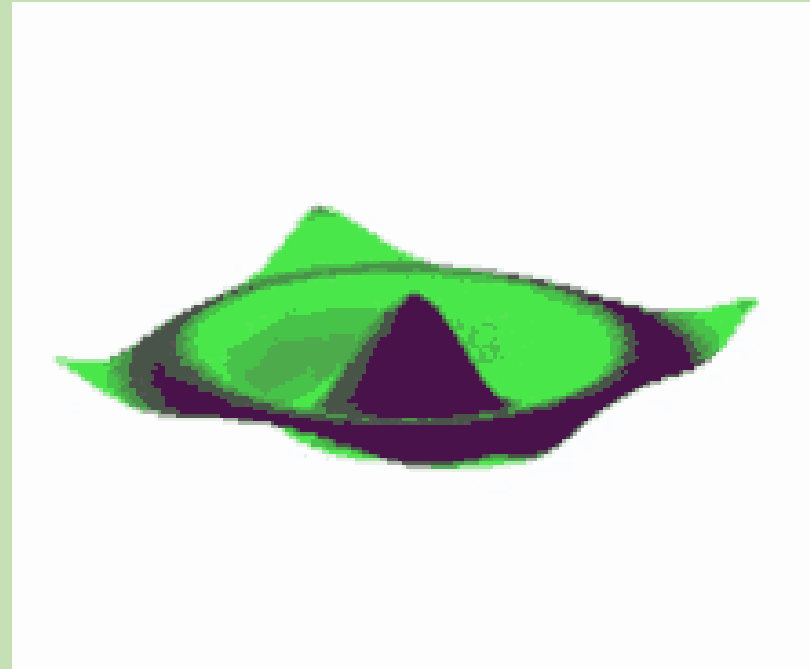
Csomópontok: kitérés nulla
Duzzadóhelyek: kitérés maximális

Superposition of Plane Waves to Create Standing Wave

@ Ralph Muehleisen, 2006

The goal was to obtain a $\pi / 2$ phase offset at the center.

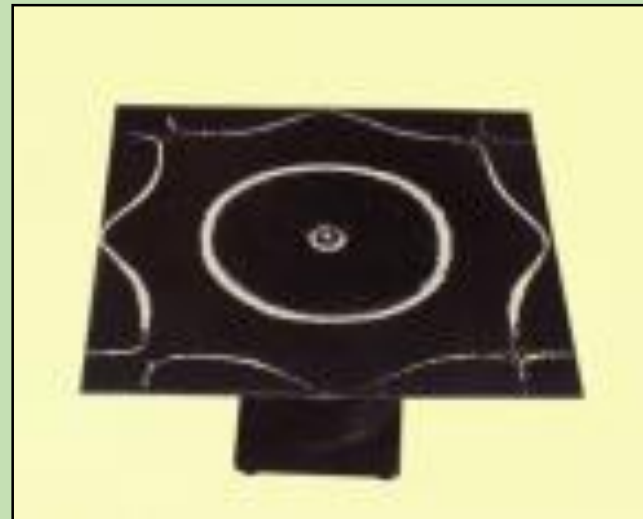
$t = 2 * \pi = 1 / 64$

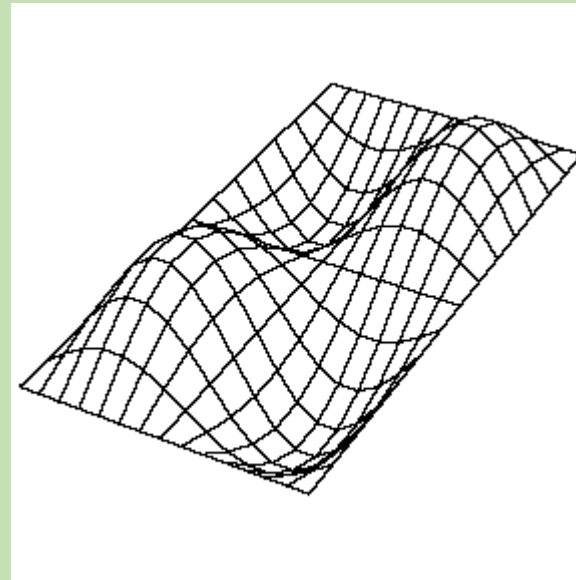
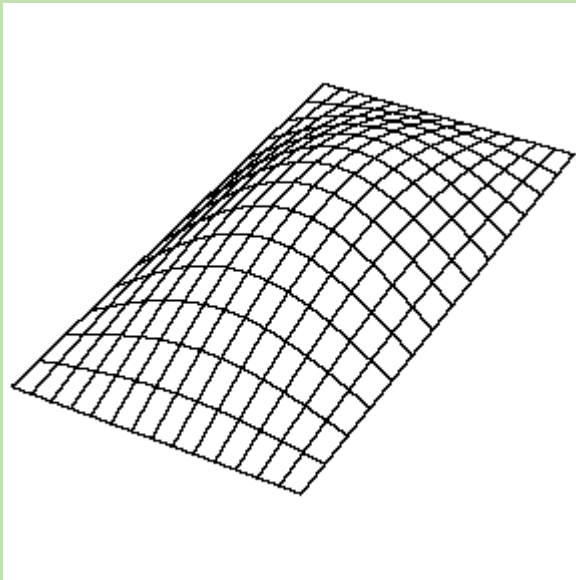
$y = \sin(x - t) / x$
 $x = 2 * \pi = \text{distance} / \text{lambda}$
 Phase correction for $x < \pi$:
 $x = x + (\pi/2) * (1-x/\pi)^2$

Press Esc to quit.
 Pause: click or press P.
 Gabriel LaFreniere

Oct. 3, 2007.
glafreniere.com

The source code (freebasic.net) may be freely distributed, copied or modified.

Mode (1,1)

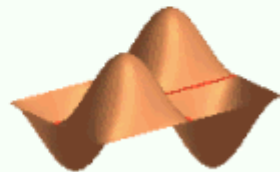
Mode (1,2)

Mode (2,1)

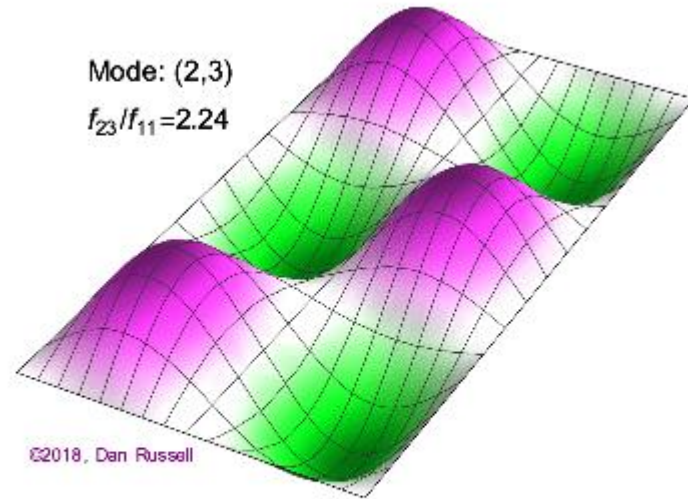
Mode (2,2)

isvr

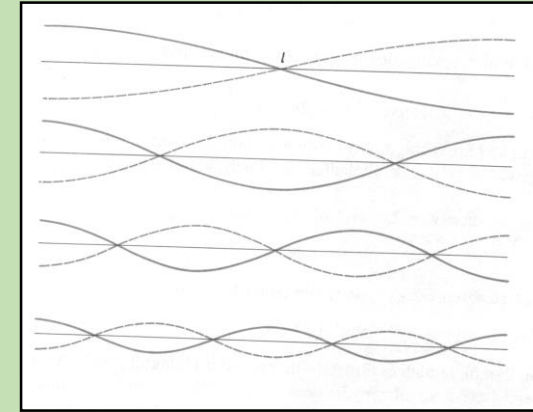
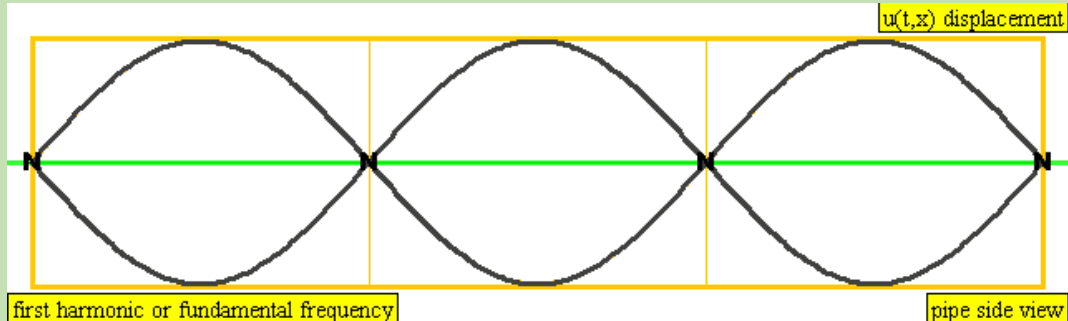
Mode: (2,3)

$f_{23}/f_{11}=2.24$

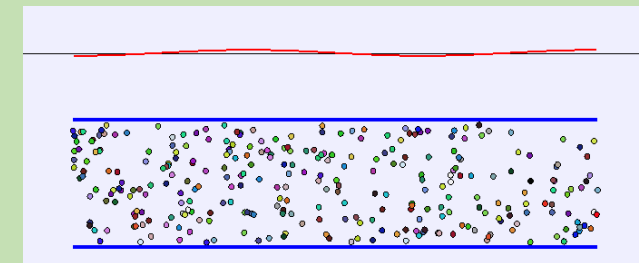

©2018, Dan Russell

Állóhullámok keletkezésének feltételei

Rögzített végnél csak csomópont, szabad végnél pedig csak duzzadóhely lehet.

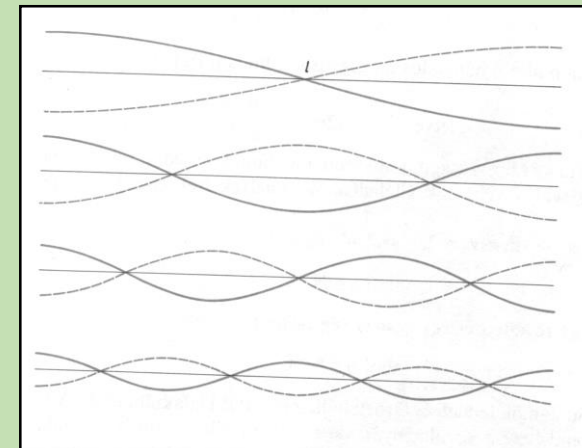
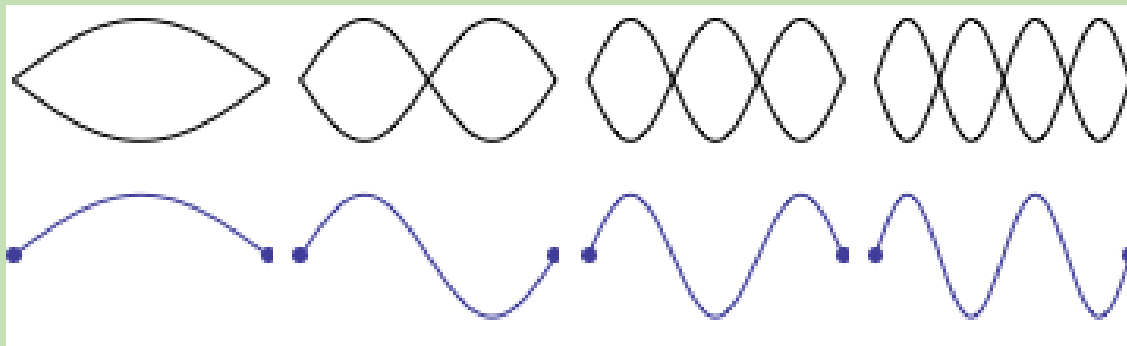

Mindkét végén rögzített vagy mindkét végén szabad közegben keletkező állóhullámok

Feltétel: A félhullámhossz $\left(\frac{\lambda}{2}\right)$ egész számszor (n) férjen fel az l hosszúságú húrra vagy levegőoszlopra.

$$l = n \cdot \frac{\lambda}{2}$$

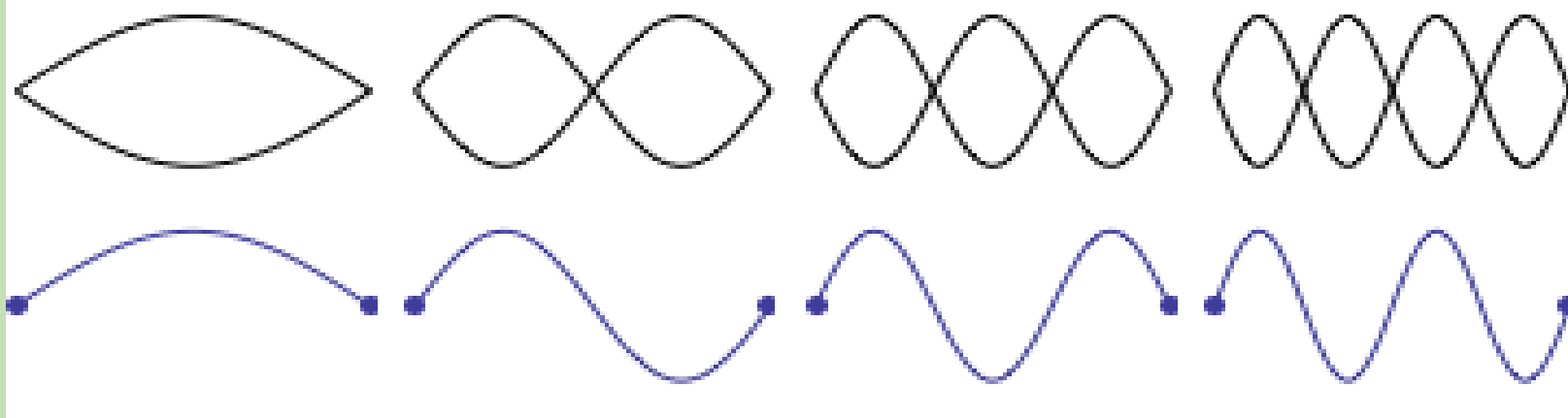
Alapfrekvencia(f_0), felharmonikusok(f_n)

$$l = \frac{\lambda}{2}$$

$$l = 2 \cdot \frac{\lambda}{2} = \lambda$$

$$l = 3 \cdot \frac{\lambda}{2}$$

$$l = 4 \cdot \frac{\lambda}{2}$$

$$f_0 = \frac{c}{2 \cdot l}$$

$$f_1 = 2 \cdot \frac{c}{2 \cdot l}$$

$$f_2 = 3 \cdot \frac{c}{2 \cdot l}$$

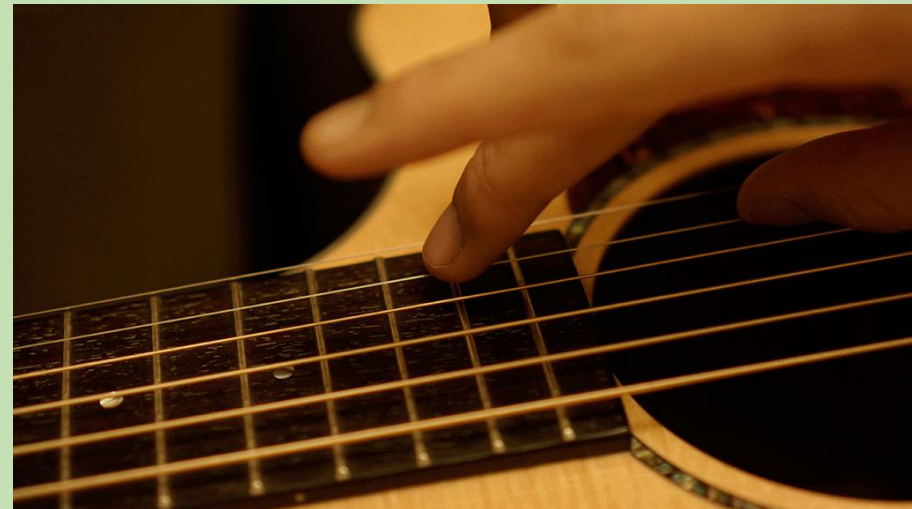
$$f_3 = 4 \cdot \frac{c}{2 \cdot l}$$

Adott l hosszúságú húr esetén csak meghatározott frekvenciájú hullámok jöhetnek létre.

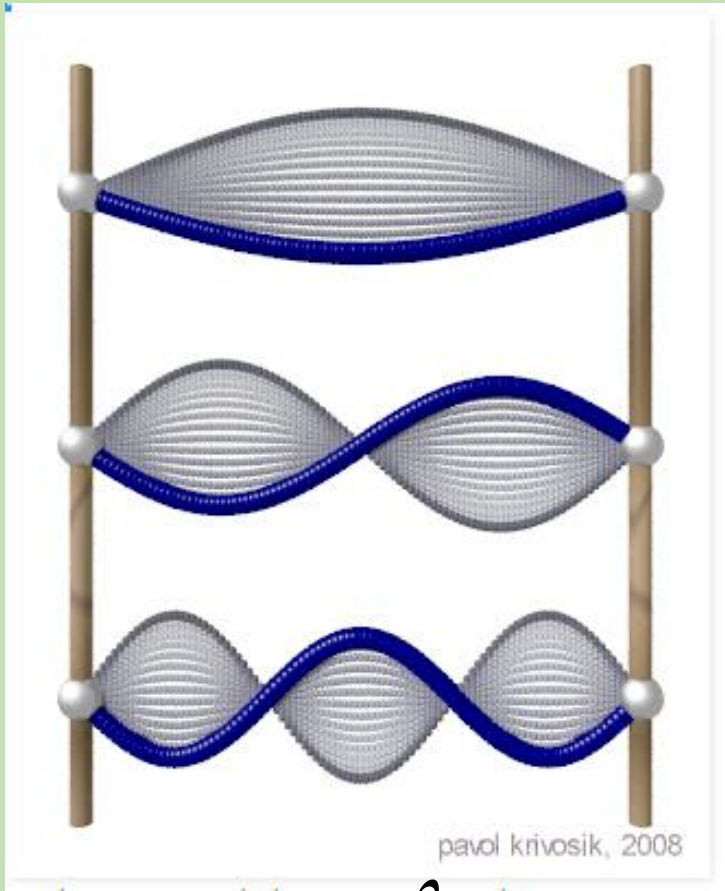
$$l = n \cdot \frac{\lambda}{2}, c = f \cdot \lambda \text{ ismeretében}$$

$$\text{általában: } f_n = (n + 1) \cdot \frac{c}{2 \cdot l} = (n + 1)f_0$$

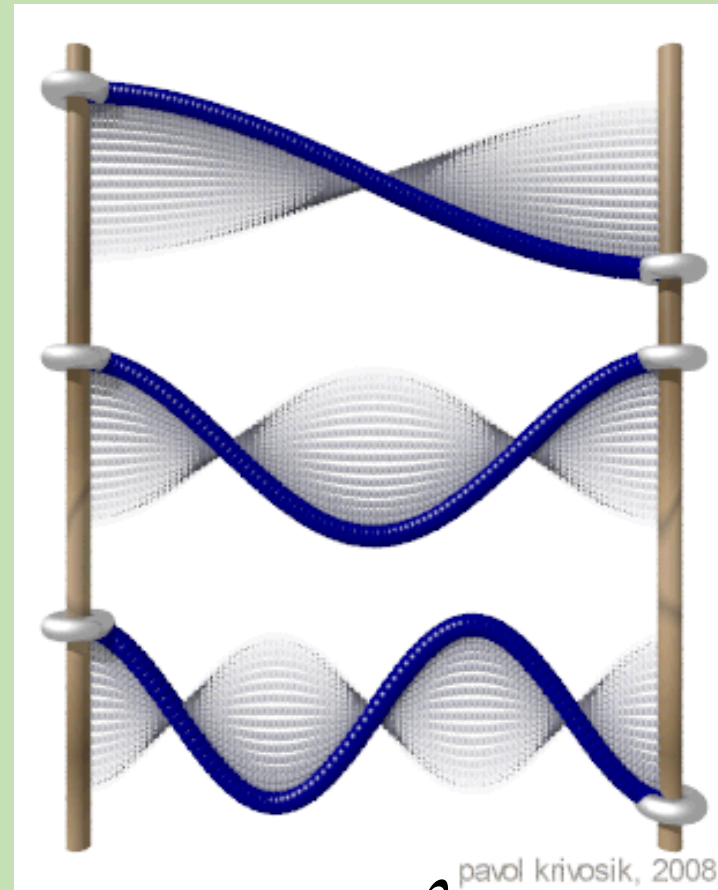
Állóhullámok gitárhúrban

Mindkét végén rögzített vagy mindkét végén szabad közegben keletkező állóhullámok

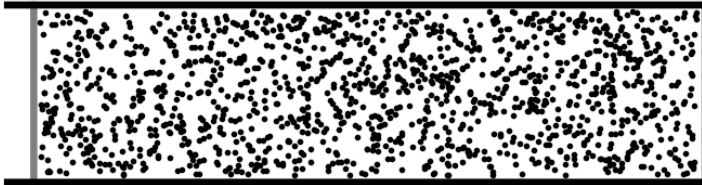

$$l = n \cdot \frac{\lambda}{2}$$

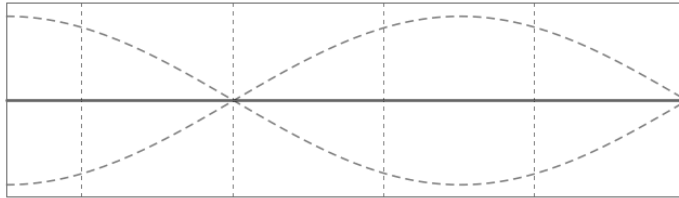
$$l = n \cdot \frac{\lambda}{2}$$

Egyik végén nyitott sípok

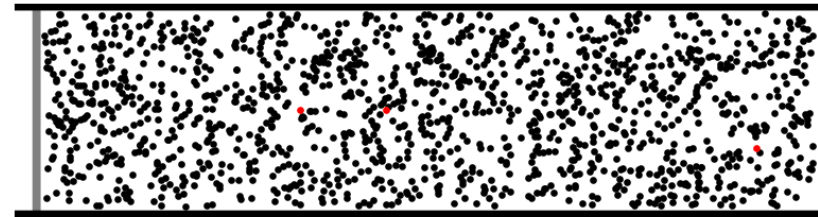
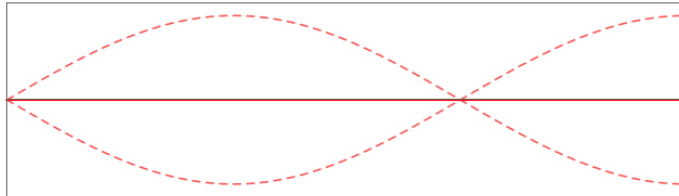

©2020, Dan Russell

Longitudinal Displacement

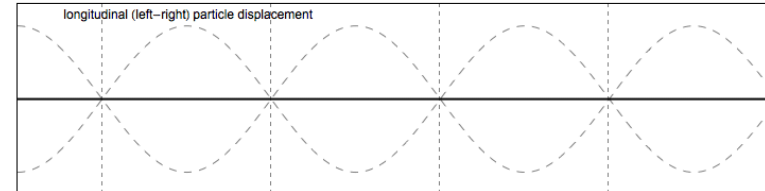

Pressure

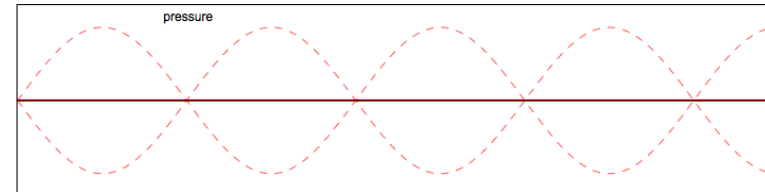

©2012, Dan Russell

longitudinal (left-right) particle displacement

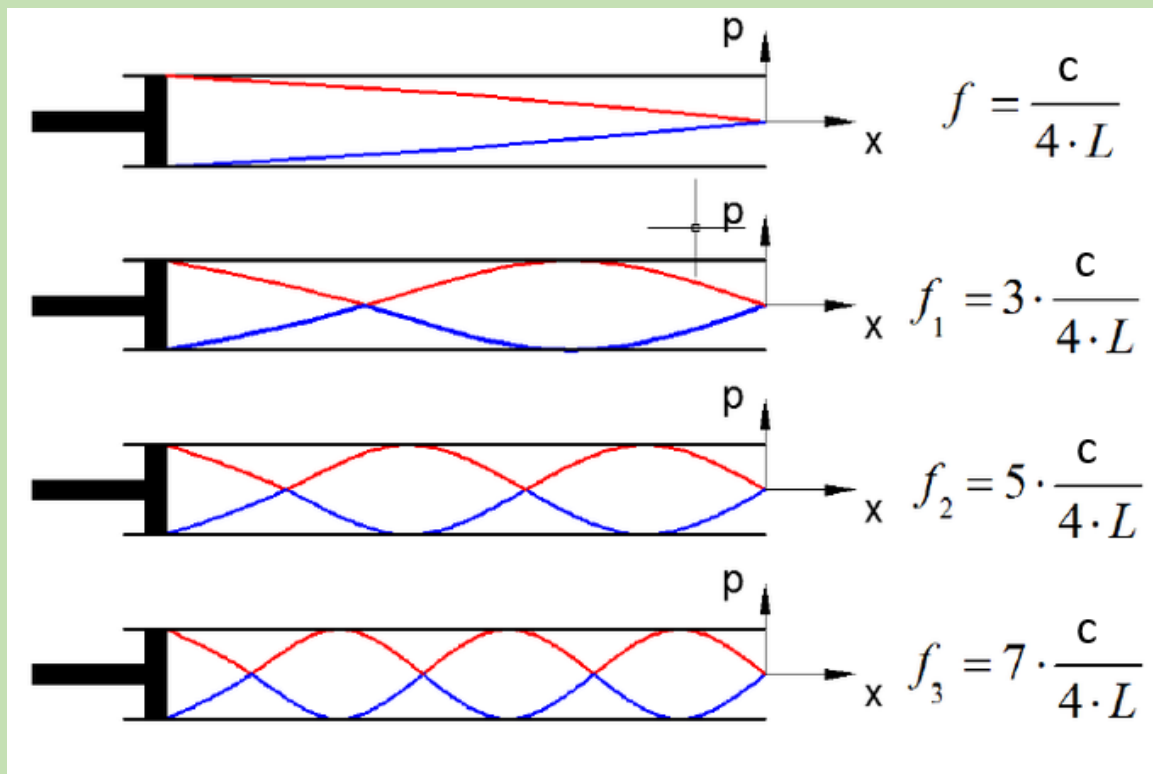

pressure

Egyik végén rögzített mások végén szabad közegben keletkező állóhullámok

Ha az egyik vég rögzített, a másik szabad, akkor a $\frac{\lambda}{4}$ páratlan számszorosa mérhető fel: $l = (n - 1) \cdot \frac{\lambda}{4}$

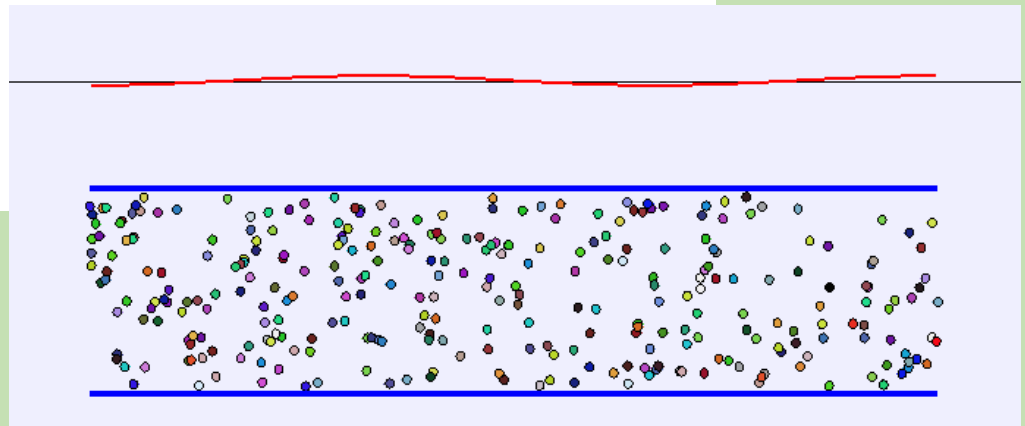
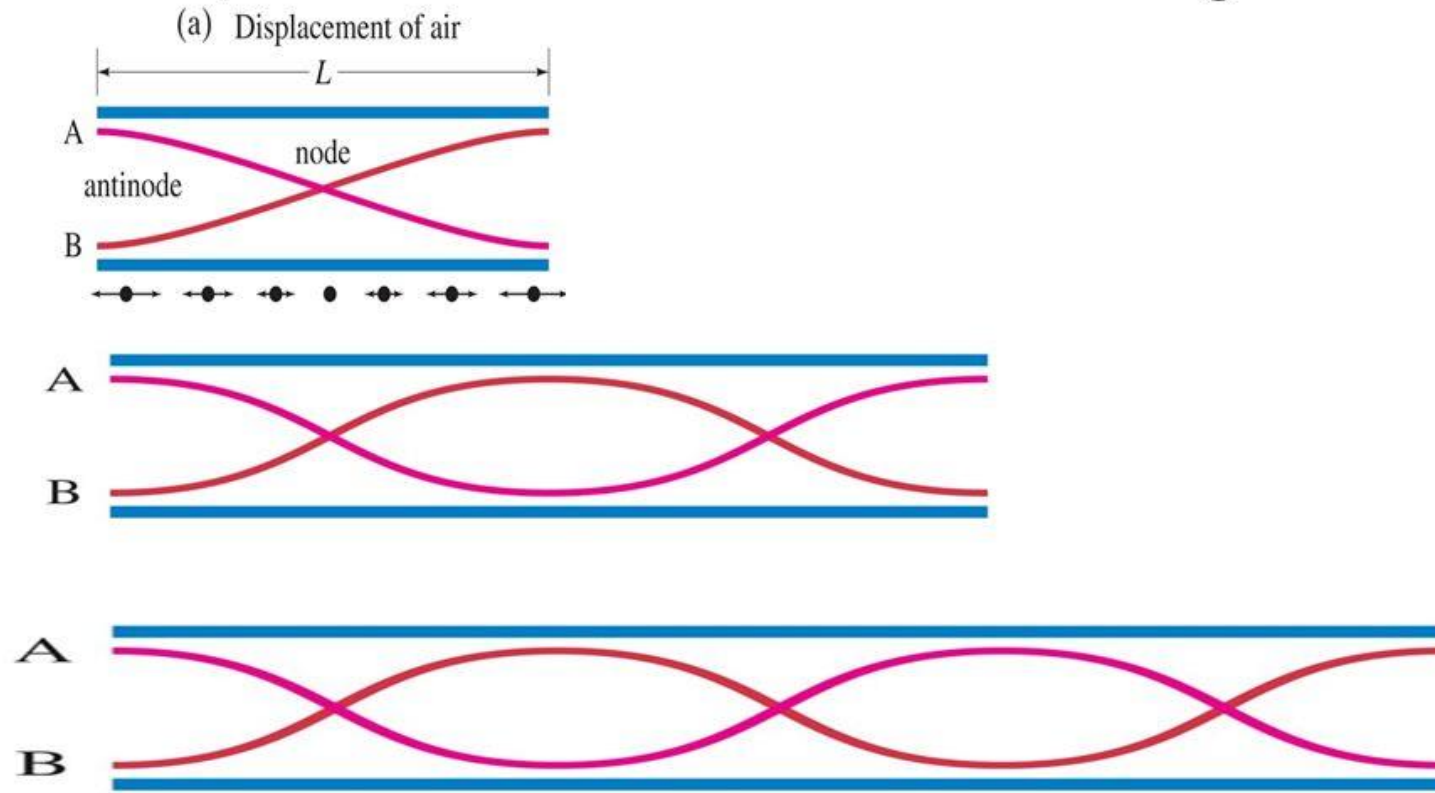
Egy rögzített és egy szabad vég esetén az alapfrekvencia:

$$f_0 = \frac{c}{4 \cdot l}$$

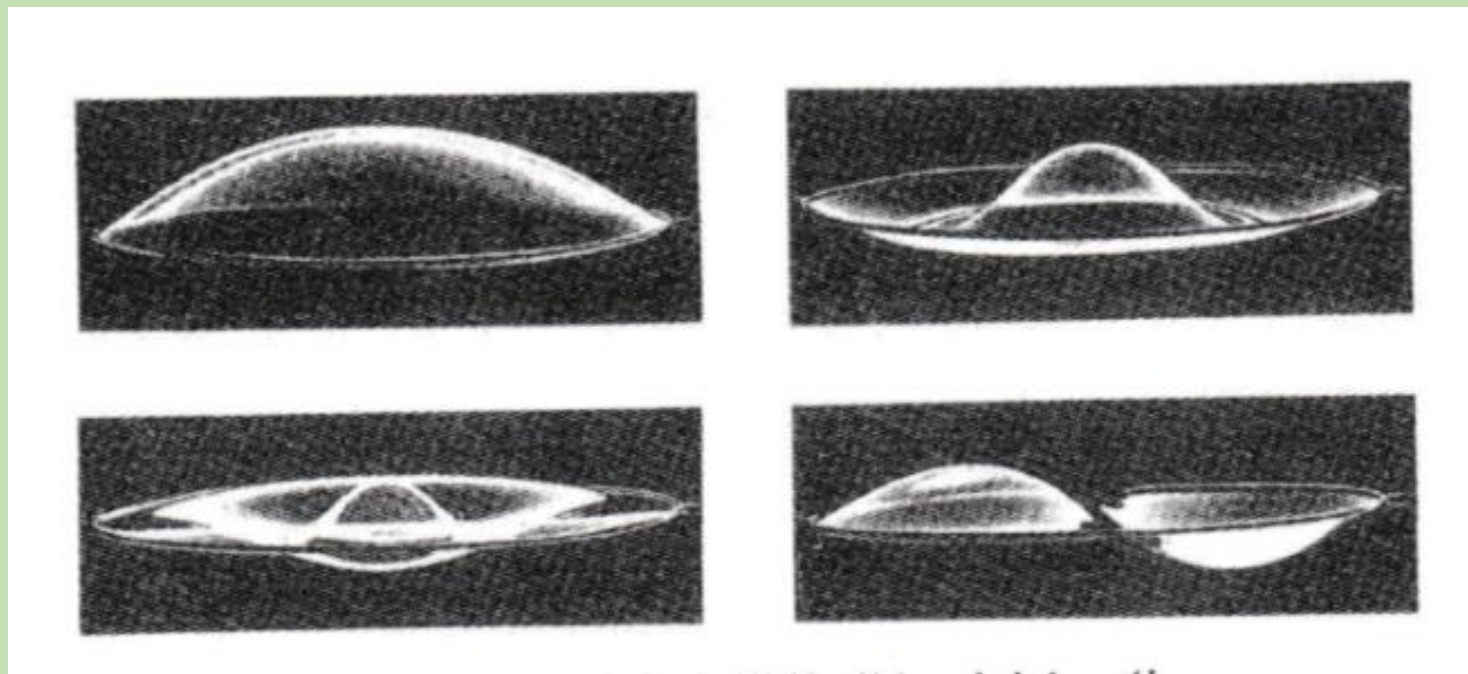
Felharmonikusok:

$$f = (2n - 1) \frac{c}{4 \cdot l}$$

Open Tube: Resonant Lengths

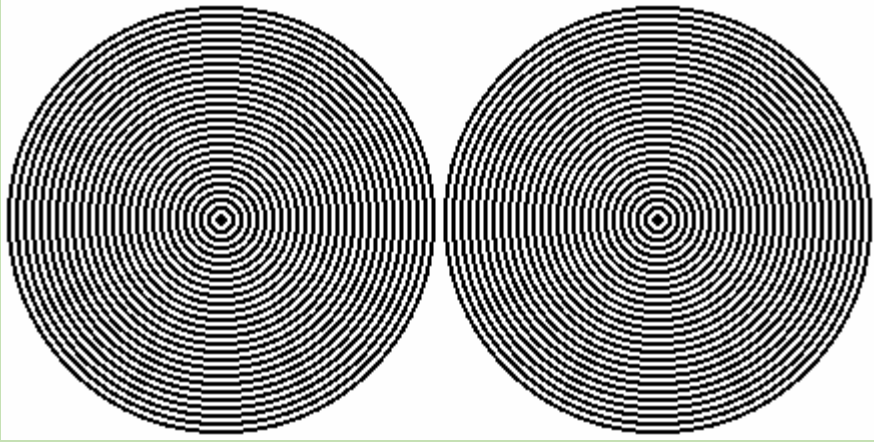

Felületi állóhullámok

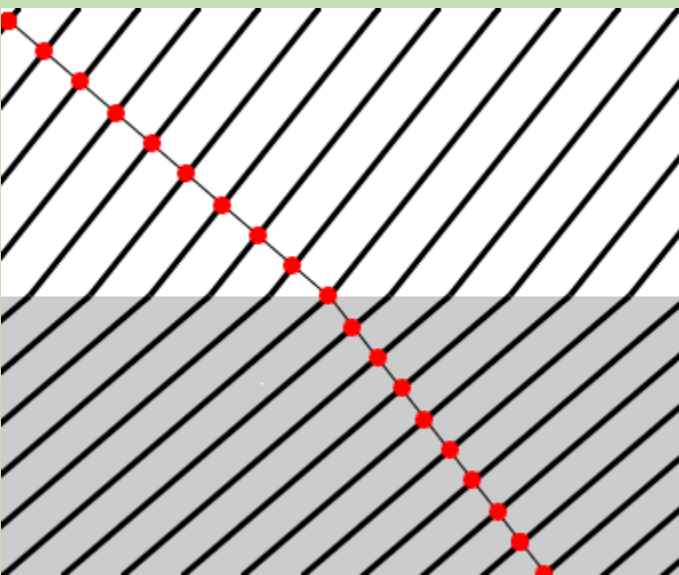
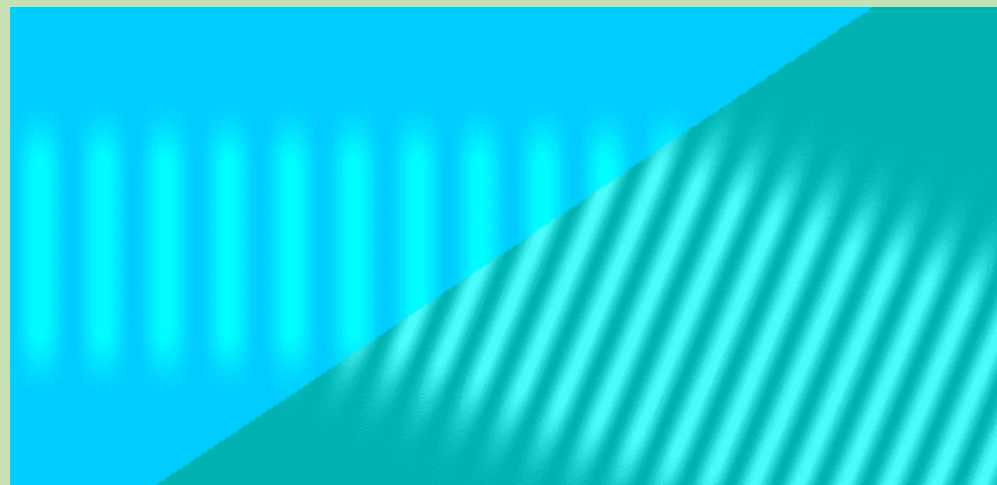
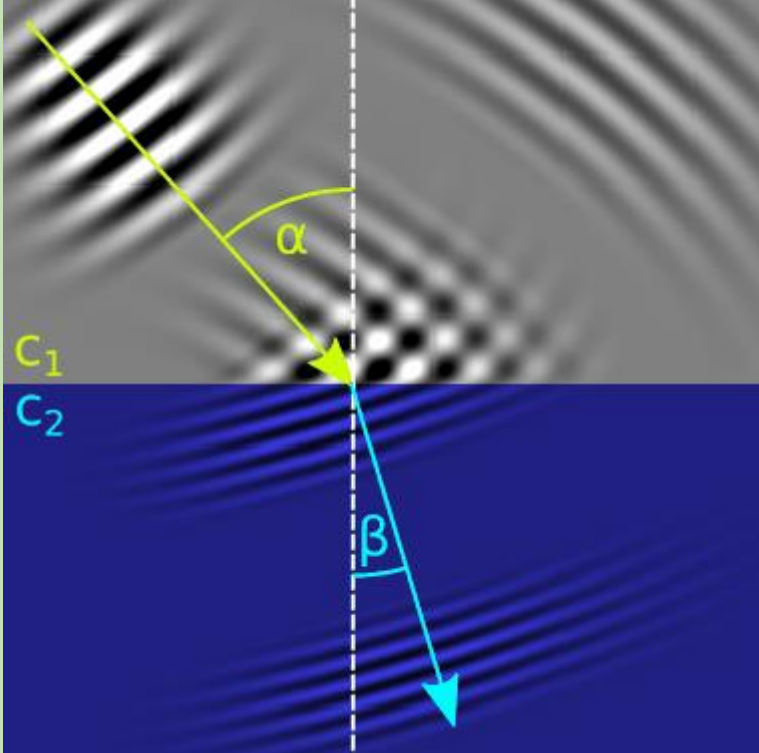
Állóhullámok nem csak rugalmas pontsoron, hanem rugalmas felületen is létrejöhetnek.

Az ábrán felületi állóhullámok keletkeztek hártyákon. Jól láthatók a kioltások és a duzzadóhelyek.

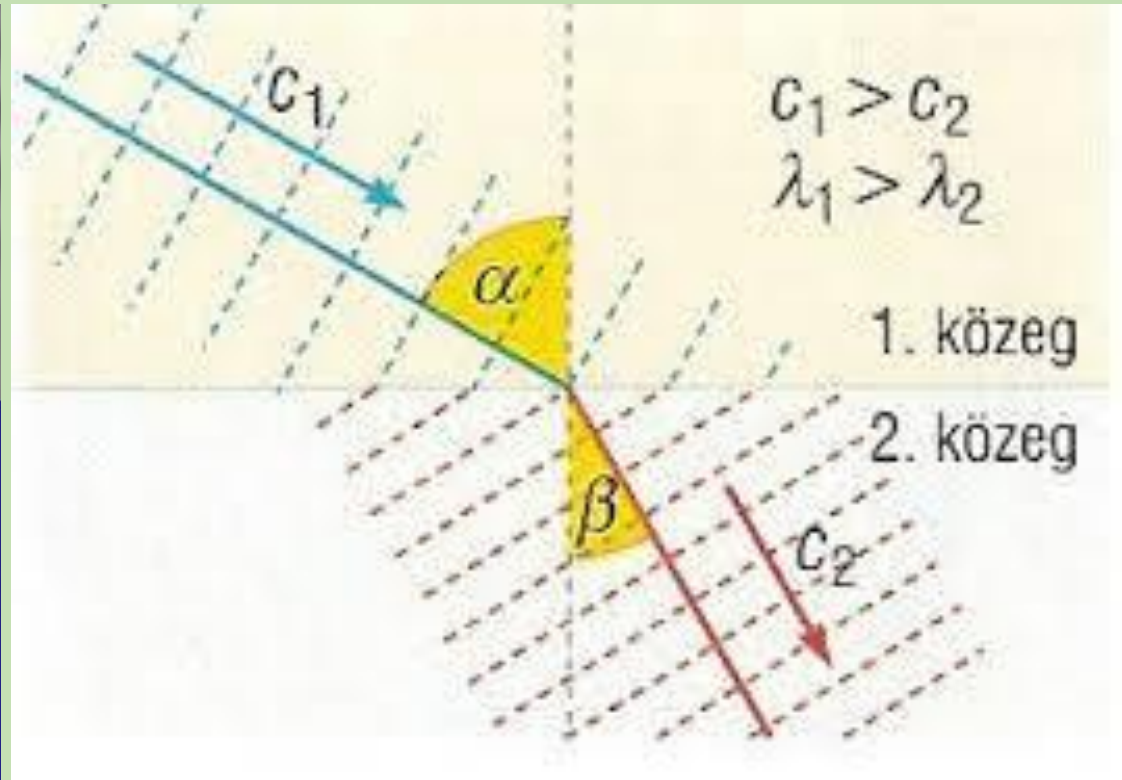
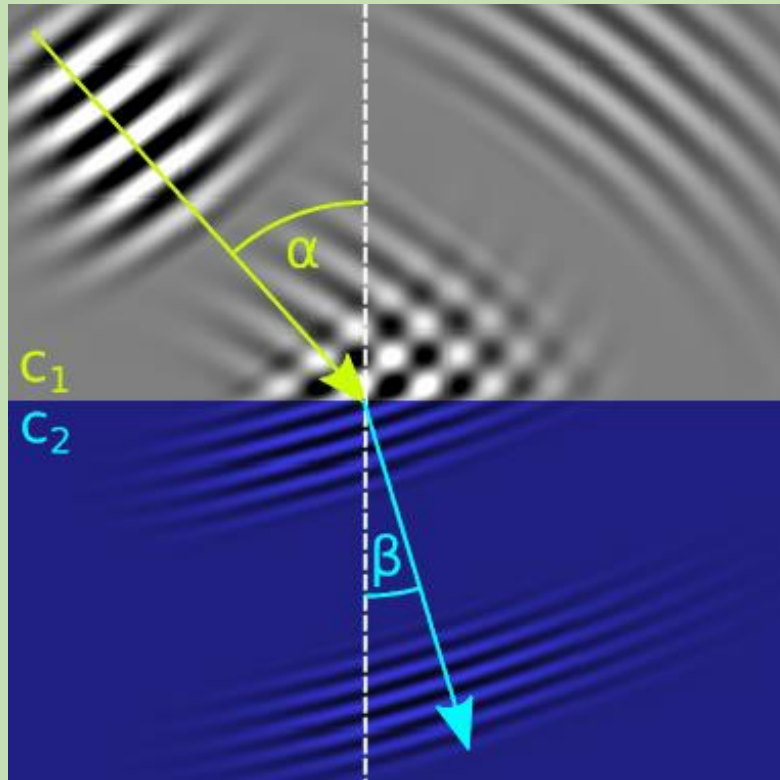
Hullámtani jelenségek

Törés

Hullámok törése

Hullámtörés

Hullámtörés: Különböző közegek közös határfelületére (nem merőlegesen) érkező és azon áthaladó hullám **terjedési iránya és sebessége is megváltozik.**

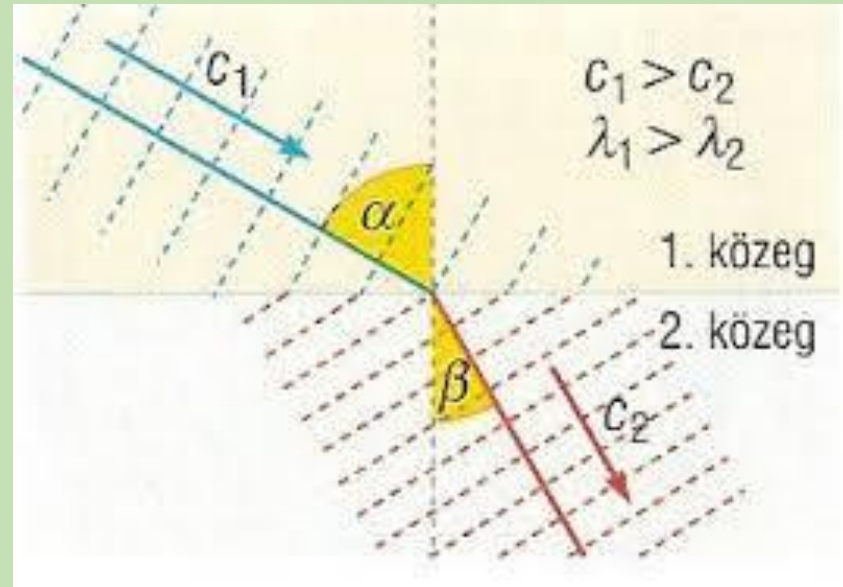
Hullámtani szempontból két közeg **akkor különböző**, ha bennük ugyanannak a hullámnak különböző a terjedési sebessége.

Hullámtörés törvényei

Hullámtörés törvényei:

1. Térbeli hullámok esetén a beeső sugár, a beesési merőleges és a megtört sugár egy síkban van.
2. A beesési szög és a törési szögszínuszának hányadosa állandó.

$$\frac{\sin\alpha}{\sin\beta} = \frac{c_1}{c_2} = \frac{\lambda_1}{\lambda_2} = n_{2,1}$$

c_1 és c_2 a hullám sebessége az egyes közegekben, $n_{2,1}$ a 2-es közegnek 1-es közegre vonatkozó **törésmutatója**.